

ΠΕΡΙΛΗΨΗ: Ανάκληση πράξης κανονισμού κατά μεταβίβαση σύνταξης Εθνικής Αντίστασης λόγω μη συνδρομής των νομίμων προϋποθέσεων συνταξιοδότησης, μετά την πάροδο περίπου δεκαπέντε ετών από την έκδοσή της – επιτρεπτή με έννομες συνέπειες ex nunc. Μειοψηφία.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΙΙΙ ΤΜΗΜΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 4 Νοεμβρίου 2016, με την ακόλουθη σύνθεση: Ιωάννης Σαρμάς, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Βιργινία Σκευή και Δέσποινα Τζούμα (εισηγήτρια), Σύμβουλοι, Ιωάννης Βασιλόπουλος και Μαρία Μωυσιάδου, Πάρεδροι με συμβουλευτική ψήφο.

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: Παρέστη ο Αντεπίτροπος Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο Ευάγγελος Καραθανασόπουλος, ως νόμιμος αναπληρωτής του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας, ο οποίος είχε κώλυμα.

Γραμματέας: Αμαλία Μπότσα, υπάλληλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου (κατηγορίας Τ.Ε. με βαθμό Γ').

Για να δικάσει την με Α.Β.Δ. 205/24.3.2014 24.3.2014 έφεση της ... χήρας ..., κατοίκου ..., η οποία παραστάθηκε διά του πληρεξουσίου δικηγόρου της Παναγιώτη Γιαννόπουλου (Α.Μ./Δ.Σ.Α. 16922), **κ α τ ά** του Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπείται νόμιμα από τον Υπουργό Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε διά του Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Κωνσταντίνου Παπαγεωργίου και

κ α τ ά της .../31.1.2014 πράξης της Διεύθυνσης Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Συντάξεων Υπαλλήλων Ο.Τ.Α., Ν.Π.Δ.Δ. και Ειδικών Κατηγοριών του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, το Δικαστήριο άκουσε :

Τον πληρεξούσιο δικηγόρο της εκκαλούσας, ο οποίος ζήτησε την παραδοχή της έφεσης.

Τον εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου, ο οποίος ζήτησε την απόρριψη της έφεσης. Και,

Τον Αντεπίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος πρότεινε την απόρριψη της έφεσης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη.

**Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα και
Σκέφθηκε σύμφωνα με το νόμο
Αποφάσισε τα εξής :**

1. Με την υπό κρίση έφεση, όπως αναπτύσσεται με το από 9.11.2016 νομοτύπως κατατεθέν υπόμνημα, η εκκαλούσα ζητεί την ακύρωση της .../31.1.2014 πράξης της Διεύθυνσης Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Συντάξεων Υπαλλήλων Ο.Τ.Α., Ν.Π.Δ.Δ. και Ειδικών Κατηγοριών του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, με την οποία ανακλήθηκε από την ημερομηνία έκδοσής της (22.7.1998) η .../1998 πράξη της 43^{ης} Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους περί κανονισμού σ' αυτήν κατά μεταβίβαση σύνταξης Εθνικής Αντίστασης λόγω θανάτου του συζύγου της, με την αιτιολογία ότι δεν συνέτρεχαν στο πρόσωπό της οι νόμιμες προϋποθέσεις για τη χορήγηση της εν λόγω σύνταξης (άρθρο 6 παρ. 5 του ν.2320/1995), καθόσον ελάμβανε ήδη από το Δημόσιο σύνταξη Εθνικής Αντίστασης εξ ιδίου δικαιώματος.

2. Η ένδικη έφεση νομίμως επανεισάγεται προς συζήτηση μετά την έκδοση της 6153/2015 απόφασης του Δικαστηρίου τούτου, με την οποία κηρύχθηκε απαράδεκτη η συζήτηση αυτής κατά τη δικάσιμο της 16ης Ιανουαρίου 2015 λόγω μη νόμιμης κλήτευσης της εκκαλούσας.

3. Η έφεση αυτή, νομίμως ασκούμενη χωρίς καταβολή παραβόλου (βλ. ΕλΣ III Τμ. 6826, 6827, 7678/2015, 899/2016, 208/2017), πρέπει να ερευνηθεί περαιτέρω ως προς τη βασιμότητά της.

4. Απαραδέκτως ζητείται το πρώτον με το από 9.11.2016 υπόμνημα η ακύρωση και της οικ.../2014/2.6.2014 πράξης της Διεύθυνσης Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Συντάξεων Υπαλλήλων Ο.Τ.Α., Ν.Π.Δ.Δ. και Ειδικών Κατηγοριών του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, με την οποία καταλογίστηκε η εκκαλούσα με το ποσό των 13.900,53 ευρώ, που αντιστοιχεί στην αχρεωστήτως ληφθείσα από αυτή κατά μεταβίβαση σύνταξη Εθνικής Αντίστασης, συμπεριλαμβανομένης χρηματικής ποινής κατά το άρθρο 69 παρ. 1 του π.δ. 169/2007, καθόσον με το υπόμνημα δεν επιτρέπεται η υποβολή νέων αιτημάτων, αφού αυτό θα συνιστούσε ανεπίτρεπτη διεύρυνση του ουσιαστικού αντικειμένου της δίκης, όπως έχει οριοθετηθεί με το κύριο δικόγραφο της έφεσης (βλ. άρθρο 29 παρ. 2 του π.δ. 1225/1981, ΕλΣ III Τμ. 1478/2003, 108/2010, 143, 302, 2639/2011, 848/2014). Ανεξαρτήτως δε τούτου, αρμόδιο για την εξέταση της νομιμότητας της ως άνω καταλογιστικής πράξης είναι το Α' Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ενώπιον του οποίου η εκκαλούσα έχει ήδη ασκήσει ένσταση κατ' αυτής (με αριθ. κατ. 144636/2014), όπως η ίδια αναφέρει στο υπόμνημά της [βλ. άρθρο 67 παρ. 4 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ.169/2007, Α' 210), στο οποίο κωδικοποιήθηκαν οι διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 1 του ν. 4448/1964 (Α' 253), όπως αυτό ισχύει μετά την τροποποίησή του με το άρθρο 6 του ν. 4002/2011 (Α' 180), άρθρο 90 του, κυρωθέντος με το άρθρο πρώτο του ν.

4129/2013 (Α' 52), Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, καθώς και τις 48208/31.3.1965 (Β' 274) και 7818/28.3.1979 (Β' 420) αποφάσεις της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου «Περί καθορισμού των Κλιμακίων και Τμημάτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου και της αρμοδιότητας αυτών...»].

5. Στο άρθρο 27 του ν. 1813/1988 «Τροποποίηση και συμπλήρωση της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας και άλλες διατάξεις» (Α' 243) ορίζεται: «1. Στους αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης που είναι συνταξιούχοι του Ο.Γ.Α. πρώην γεωργοί ή ανασφάλιστοι υπερήλικες και έχουν το οικονομικό έτος 1988 μηνιαίο εισόδημα μικρότερο από το κατώτατο όριο σύνταξης γήρατος του Ι.Κ.Α. που ισχύει την 1η Ιανουαρίου 1988, χορηγείται από 1 Ιανουαρίου 1989 πολιτική σύνταξη σε βάρος του Δημοσίου ίση με την εκάστοτε διαφορά του κατώτατου ποσού που καταβάλλεται για σύνταξη στους πολιτικούς συνταξιούχους του Δημοσίου και της σύνταξης που καταβάλλεται εκάστοτε από τον Οργανισμό Γεωργικών Ασφαλίσεων (Ο.Γ.Α) στους πιο πάνω συνταξιούχους του. Οι αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης που θα συνταξιοδοτηθούν από τον Ο.Γ.Α μετά την ισχύ των διατάξεων του άρθρου αυτού υπάγονται στις διατάξεις του μετά τη συνταξιοδότησή τους (...) 2. Ως αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης για την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου νοούνται όσοι αναγνωρίστηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 1285/1982 (...). 3. Δικαίωμα σύνταξης από το Δημόσιο Ταμείο έχουν και τα μέλη των οικογενειών των προσώπων της παραγράφου 1 που πεθαίνουν μετά τη συνταξιοδότησή τους ή ενώ είχαν τις προϋποθέσεις πέθαναν πριν συνταξιοδοτηθούν. Η σύνταξη των μελών της οικογένειας είναι ίση με τη σύνταξη του αποβιώσαντος. Για τα πρόσωπα αυτά δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις που ορίζουν κατώτατο όριο σύνταξης για τους συνταξιούχους του Δημοσίου. Ως προς τα πρόσωπα της οικογένειας που δικαιούνται σύνταξη και τους όρους και τις προϋποθέσεις της συνταξιοδότησής τους εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 5, 6, 18 και 19 του π.δ. 1041/1979 (...). 4. Τα πρόσωπα των παραγράφων 1 και 3 δικαιούνται τη σύνταξη του άρθρου αυτού εφ' όσον δεν παίρνουν άλλη σύνταξη ή βοήθημα από οποιαδήποτε πηγή, εκτός της σύνταξης του Ο.Γ.Α.. 5. Για την αναγνώριση δικαιώματος σύνταξης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου αυτού, ορίζεται αρμόδια η 10η Διεύθυνση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (Γ.Λ.Κ.) στην οποία υποβάλλονται τα εξής δικαιολογητικά: α) Από τον αγωνιστή της Εθνικής Αντίστασης (...) β) Από τα μέλη της οικογένειας (...) ββ) Υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 του ν. 1599/1986 με την οποία να δηλώνουν ότι δεν παίρνουν άλλη σύνταξη ή βοήθημα εκτός από τη σύνταξη του Ο.Γ.Α. (...)». Οι ανωτέρω διατάξεις καταργήθηκαν με το άρθρο 7 παρ. 4 του ν. 1976/1991 «Αντικατάσταση και συμπλήρωση διατάξεων της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας, μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού καθεστώτος των αγωνιστών Εθνικής Αντίστασης και άλλες διατάξεις» (Α' 184), με το οποίο ορίστηκε: «Καταργούνται από τότε που ίσχυσαν οι διατάξεις του άρθρου 27 του Ν. 1813/1988 (...) που

προβλέπουν τη χορήγηση από το Δημόσιο πολιτικής σύνταξης στους αγωνιστές Εθνικής Αντίστασης που είναι και συνταξιούχοι του Ο.Γ.Α. είτε ως τέως γεωργοί είτε ως ανασφάλιστοι υπερήλικες. Συντάξεις που έχουν αναγνωρισθεί με τις καταργούμενες διατάξεις παύουν να καταβάλλονται από 1 Σεπτεμβρίου 1991 (...). Ακολούθως, οι συντάξεις των αγωνιστών της Εθνικής Αντίστασης επαναχορηγήθηκαν βάσει των διατάξεων του άρθρου 6 του ν. 2320/1995 «Αύξηση των συντάξεων του Δημοσίου κατά το έτος 1995, ρύθμιση συνταξιοδοτικών και ασφαλιστικών θεμάτων και επαναχορήγηση των συντάξεων αγωνιστών Εθνικής Αντίστασης» (Α' 133), στο οποίο ορίζεται: «1. Από την 1η Φεβρουαρίου 1995 επαναχορηγούνται οι συντάξεις που προβλέπονταν από τις διατάξεις του άρθρου 27 του Ν.1813/1988 (...) για τους αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης - συνταξιούχους του Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων (Ο.Γ.Α.) και τις οικογένειές τους, οι οποίες καταργήθηκαν με το άρθρο 7 του Ν. 1976/1991 (...) και ανέρχονται στο ποσό που προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ των ποσών της κατώτατης πολιτικής σύνταξης του Δημοσίου και της σύνταξης γήρατος του Ο.Γ.Α., όπως αυτό ισχύει κατά την 31η Δεκεμβρίου 1994, χωρίς να αυξάνεται περαιτέρω. 2. Η επαναχορήγηση γίνεται στα πρόσωπα τα οποία είχαν αναγνωρισθεί ως δικαιούχα με πράξεις ή αποφάσεις των αρμόδιων οργάνων (...) 3. Δεν δικαιούνται της παραπάνω σύνταξης τα πρόσωπα τα οποία, κατά το χρονικό διάστημα από τη διακοπή της σύνταξης μέχρι την 1η Φεβρουαρίου 1995, έλαβαν και άλλη σύνταξη, είτε από το Δημόσιο είτε από άλλο ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης, πλην της σύνταξης του Ο.Γ.Α. ως αγρότες ή ανασφάλιστοι υπερήλικες. (...) 5. Η σύνταξη που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου αυτού μεταβιβάζεται και στα πρόσωπα της οικογένειας όσων, ενώ είχαν δικαιωθεί της σύνταξης, απεβίωσαν ή αποβιώνουν μετά την επαναχορήγησή της. Ως πρόσωπα της οικογένειας νοούνται αυτά που αναφέρονται στις διατάξεις του άρθρου 5 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων αυτών ως προς τους όρους και τις προϋποθέσεις μεταβίβασης, καθώς και των λοιπών διατάξεων του Κώδικα αυτού ως προς το ποσό της οικογενειακής σύνταξης, τα υποβαλλόμενα δικαιολογητικά, τα ένδικα μέσα κ.λπ.. Το ποσό της μεταβιβαζομένης σύνταξης είναι το ίδιο με αυτό που δικαιούνταν ο δικαιούχος, καταβάλλεται δε, εφόσον τα πρόσωπα αυτά δεν λαμβάνουν άλλη σύνταξη είτε από το Δημόσιο είτε από άλλο φορέα κύριας ασφάλισης, με εξαίρεση της σύνταξης του Ο.Γ.Α. ως αγροτών ή ανασφάλιστων υπερηλικών (...). Αυτά θα αποδεικνύονται από υπεύθυνη δήλωση του Ν. 1599/1986, θεωρημένη για το γνήσιο της υπογραφής από αστυνομική αρχή (...).»

6. Από τον συνδυασμό των προαναφερόμενων διατάξεων προκύπτει ότι αναγκαία προϋπόθεση για να απονεμηθεί από το Δημόσιο κατά μεταβίβαση σύνταξη στα μέλη της οικογένειας αποβιώσαντος δικαιούχου πολιτικής σύνταξης, ως αγωνιστή της Εθνικής Αντίστασης, είναι η μη

απόληψη από αυτά άλλης σύνταξης (από ίδιο δικαίωμα ή κατά μεταβίβαση) από το Δημόσιο ή από άλλο ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης, εκτός από τη σύνταξη του Ο.Γ.Α. (ως αγροτών ή ανασφάλιστων υπερηλίκων). Για τη διαπίστωση δε της συνδρομής της αρνητικής αυτής προϋπόθεσης πρέπει να υποβάλλεται από τον αιτούντα κατά μεταβίβαση σύνταξη σχετική υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986, θεωρημένη για το γνήσιο της υπογραφής από αστυνομική αρχή (σχετ. ΕλΣ III Τμ. 2763, 3640/2014, πρβ. Ολ. 1937/2009).

7. Στο άρθρο 66 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ. 169/2007, Α' 210), το οποίο επιγράφεται «Κανονισμός των συντάξεων και ένδικα μέσα», όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο για την ένδικη υπόθεση χρόνο, ορίζεται στις παρ. 2 και 4 αυτού, όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 2 παρ. 2α και 3 του ν. 4151/2013 (Α' 103), αντίστοιχα: «2. Η πράξη κανονισμού σύνταξης υπόκειται σε έφεση στο αρμόδιο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου: α) ... και β) χωρίς περιορισμό από προθεσμία, από τον Διευθυντή της αρμόδιας Διεύθυνσης Διενέργειας Μεταβολών και Δειγματοληπτικών Ελέγχων i) αν κατά το διενεργούμενο έλεγχο, διαπιστωθεί εσφαλμένη εφαρμογή συνταξιοδοτικών διατάξεων ή ii) αν η πράξη που προσβάλλεται στηρίζεται σε ψευδείς καταθέσεις μαρτύρων ή σε ψευδή έκθεση ή κατάθεση πραγματογνώμονα ή σε πλαστά ή νοθευμένα έγγραφα, εφόσον τα περιστατικά αυτά προκύπτουν από αμετάκλητη δικαστική απόφαση ή βούλευμα ή iii) αν εμφοχώρησε πλάνη για τα πράγματα ή iv) αν με την πράξη που προσβάλλεται κανονίστηκε σύνταξη χωρίς να συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις ή μεγαλύτερη από αυτή που καθορίζει ο νόμος ... 4. Το όργανο που έχει εκδώσει την πράξη μπορεί, χωρίς περιορισμό από προθεσμία, να προβεί στη διόρθωση οποιουδήποτε τυπικού ή ουσιαστικού στοιχείου αυτής, είτε αυτεπάγγελτα, χωρίς περιορισμό από προθεσμία, είτε μετά την υποβολή σχετικής αίτησης θεραπείας ..., εφόσον διαπιστώσει ότι κατά την έκδοση της πράξης εφαρμόστηκαν εσφαλμένα οι σχετικές συνταξιοδοτικές διατάξεις. Η διόρθωση γίνεται με την έκδοση τροποποιητικής πράξεως. Το ανωτέρω όργανο μπορεί να ανακαλέσει αυτεπάγγελτα την πράξη που εξέδωσε, χωρίς περιορισμό από προθεσμία, αν με την πράξη αυτή κανονίστηκε σύνταξη χωρίς να συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις, καθώς και αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις των περιπτώσεων ii και iii της προηγούμενης παραγράφου. Η ανάκληση γίνεται με την έκδοση ανακλητικής πράξης. Εάν κατά την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου αυτής διαπιστωθεί ότι έχει επέλθει ζημία στο Δημόσιο, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του πρώτου και δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 69. ... Οι πράξεις που εκδίδονται, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου αυτής, υπόκεινται στα ένδικα μέσα της παραγράφου 2».

8. Στο άρθρο μόνο του α.ν. 261/1968 «Περί χρόνου ανακλήσεως παρανόμων διοικητικών πράξεων» (Α' 12) ορίζεται: «1. Ατομικά διοικητικά πράξεις, εκδοθείσαι κατά παράβασιν νόμου, ανακαλούνται υπό της Διοικήσεως ελευθέρως και άνευ οιασδήποτε διά το Δημόσιον συνεπείας, εντός ευλόγου από της εκδόσεως αυτών χρόνου. Επιφυλασσομένων των ειδικώς, άλλως οριζουσών, διατάξεων της κειμένης νομοθεσίας, χρόνος, ήσσων της 5ετίας τουλάχιστον από της εκδόσεως των κατά τα άνω ανακλητέων πράξεων, εν ουδεμιά περιπτώσει δύναται να θεωρηθή ως μη εύλογος προς ανάκλησιν, ανεξαρτήτως τυχόν κτήσεως υπό τρίτων βάσει αυτών οιοδήποτε δικαιώματος...».

9. Η ανάκληση παράνομης διοικητικής πράξης υπαγορεύεται από την αρχή της νομιμότητας και σκοπεί στην κατ' αρχήν αναδρομική εξαφάνιση αυτής από τότε που εκδόθηκε και στην αποκατάσταση της νομικής κατάστασης που ίσχυε πριν από την έκδοσή της (ΣτΕ 3667/1992, 1931/2015). Σύμφωνα με τις γενικές αρχές ανάκλησης των διοικητικών πράξεων, οι ευμενείς διοικητικές πράξεις ανακαλούνται, εφόσον είναι παράνομες, μέσα σε εύλογο χρόνο από την έκδοσή τους. Ειδικότερα, κατά το άρθρο μόνο του α.ν. 261/1968, όταν η ανάκληση χωρεί εντός πέντε ετών από την έκδοση της ανακαλούμενης πράξης συντελείται κατ' αρχήν εντός ευλόγου χρόνου, χωρίς πάντως να ορίζεται από τη διάταξη αυτή ότι μετά την πάροδο της πενταετίας η ανάκληση γίνεται πέραν του ευλόγου χρόνου και ότι επομένως απαγορεύεται. Εάν η πάροδος χρόνου μεγαλύτερου της πενταετίας υπερβαίνει τον εύλογο για την ανάκληση χρόνο, είναι ζήτημα που κρίνεται από το Δικαστήριο κατά περίπτωση αναλόγως των συγκεκριμένων εκάστοτε συνθηκών. Η ανάκληση, ωστόσο, είναι επιτρεπτή χωρίς χρονικό περιορισμό, όταν, κατά την αιτιολογημένη κρίση της αρμόδιας αρχής, επιβάλλεται για λόγους δημοσίου συμφέροντος ή όταν η έκδοση της ανακαλούμενης πράξης οφείλεται σε δόλια ενέργεια του διοικουμένου (σχετ. ΣτΕ 3047/2002, 2541/2008, 612, 2616, 2695/2012, 3357/2017). Περαιτέρω, στο ειδικότερο σύστημα του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, το διοικητικό μέτρο της ανάκλησης των παράνομων συνταξιοδοτικών πράξεων υποδέχεται η προπαρατεθείσα διάταξη του άρθρου 66 παρ. 4 αυτού, εντασσόμενη στο πλαίσιο των ως άνω γενικών αρχών του διοικητικού δικαίου περί ανάκλησης των ευμενών πλην παράνομων διοικητικών πράξεων. Σύμφωνα με την λόγω διάταξη, επιτρέπεται η ανάκληση συνταξιοδοτικής πράξης από το εκδόν αυτή όργανο χωρίς περιορισμό προθεσμίας, εφόσον συντρέχει κάποιος από τους περιοριστικά αναφερόμενους στη διάταξη αυτή λόγους, στους οποίους περιλαμβάνεται και ο κανονισμός σύνταξης χωρίς τη συνδρομή των νομίμων προϋποθέσεων. Η παράλειψη του νομοθέτη να θέσει χρονικά όρια ως προς την ανάκληση των τυχόν παράνομων συνταξιοδοτικών πράξεων θεραπεύεται με την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου μόνου του α.ν. 261/1968. Επομένως, το εκδόν την πράξη όργανο δύναται να ανακαλεί την

παράνομη πράξη κανονισμού σύνταξης εντός πενταετίας από την έκδοσή της, ενώ για το πέραν της πενταετίας χρονικό διάστημα πρέπει να σταθμίζονται οι συντρέχουσες κάθε φορά περιστάσεις που στοιχειοθετούν το εύλογο της ανάκλησης της ευμενούς για τον καλόπιστο διοικούμενο πράξης. Ειδικότερα, πρέπει να εκτιμάται προεχόντως, όσον αφορά μεν στο μέλλον, η αρχή της νομιμότητας και το ότι η σύνταξη αποτελεί ισόβια περιοδική χρηματική παροχή, το κόστος της οποίας βαρύνει κατ' αρχήν τον κρατικό προϋπολογισμό, όσον αφορά δε στον χρόνο έναρξης των αποτελεσμάτων της ανάκλησης, η ίδια η φύση της σύνταξης που αποτελεί, κατ' αρχήν, συνέχεια του μισθού και χορηγείται για την αξιοπρεπή διαβίωση του συνταξιούχου (βλ. ΕλΣ Ολ. 190/2016). Κατά τη σχετική στάθμιση πρέπει, ενόψει και της κατ' άρθρο 25 παρ. 1 εδ. δ' του Συντάγματος αρχής της αναλογικότητας, να διασφαλίζεται μία δίκαιη ισορροπία μεταξύ του σκοπού δημοσίου συμφέροντος που υπηρετείται με την ανάκληση παράνομης συνταξιοδοτικής πράξης και της προστασίας των δικαιωμάτων του θιγόμενου συνταξιούχου, έτσι ώστε η βλάβη που επέρχεται σ' αυτόν να μην είναι δυσανάλογα μεγαλύτερη από το όφελος για το δημόσιο συμφέρον (πρβ. Ε.Δ.Δ.Α. απόφαση της 15.9.2009 Moscal κατά Πολωνίας σκ. 51-52, 70, 72 επ., ΕλΣ II Τμ. 332/2017, 1176/2018).

10. Στην υπό κρίση υπόθεση, από το σύνολο των στοιχείων του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα: Με την .../9.11.1990 πράξη της 43^{ης} Διεύθυνσης Κανονισμού Συντάξεων Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. και Ειδικών Κατηγοριών του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (Γ.Λ.Κ.) κανονίστηκε στην εκκαλούσα, αναγνωρισμένη αγωνίστρια της Εθνικής Αντίστασης και συνταξιούχο του Ο.Γ.Α., η οποία έχει γεννηθεί το έτος 1919, σύνταξη Εθνικής Αντίστασης βάσει των διατάξεων του άρθρου 27 του ν. 1813/1988, πληρωτέα από το Δημόσιο Ταμείο από 1.1.1989. Ακολούθως, με την .../22.7.1998 πράξη της ίδιας ως άνω Διεύθυνσης του Γ.Λ.Κ. κανονίστηκε στην εκκαλούσα, κατόπιν υποβολής σχετικής αίτησής της, κατά μεταβίβαση σύνταξη Εθνικής Αντίστασης, πληρωτέα από 18.4.1998, λόγω θανάτου (στις 17.4.1998) του συζύγου της ..., συνταξιούχου αγωνιστή Εθνικής Αντίστασης (βλ. την οικεία .../1989 πράξη του Γ.Λ.Κ. περί απονομής σ' αυτόν σύνταξης). Μεταξύ των υποβληθέντων δικαιολογητικών για τη χορήγηση της σύνταξης αυτής περιλαμβάνεται και η από 21.4.1998 υπεύθυνη δήλωση (άρθρ. 8 ν.1599/1986) της εκκαλούσας, με την οποία δήλωνε ότι «είμαι συνταξιούχος ΟΓΑ του Δήμου ... και δεν λαμβάνω άλλη σύνταξη ούτε επίδομα από κανένα ταμείο του Κράτους» με βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής και του περιεχομένου από τον Δήμαρχο ... Με την προσβαλλόμενη .../31.1.2014 πράξη της Διεύθυνσης Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Συντάξεων Υπαλλήλων Ο.Τ.Α., Ν.Π.Δ.Δ. και Ειδικών Κατηγοριών του Γ.Λ.Κ., η οποία εκδόθηκε μετά τη διενέργεια σχετικού ελέγχου από την αρμόδια Διεύθυνση του Γ.Λ.Κ., ανακλήθηκε η ως άνω .../22.7.1998 πράξη κανονισμού κατά μεταβίβαση σύνταξης αναδρομικά

από την ημερομηνία έκδοσής της, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 66 παρ. 4 του π.δ. 169/2007, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 2 παρ. 3 του ν. 4151/2013, με την αιτιολογία ότι με αυτή κανονίστηκε σύνταξη χωρίς να συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις (άρθρ. 6 παρ. 5 του ν. 2320/1995), καθόσον η εκκαλούσα ελάμβανε ήδη προσωπική σύνταξη Εθνικής Αντίστασης. Ακολούθως, με την οικ. .../2014/2.6.2014 πράξη της Διεύθυνσης Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Συντάξεων Υπαλλήλων Ο.Τ.Α., Ν.Π.Δ.Δ. και Ειδικών Κατηγοριών του Γ.Λ.Κ. καταλογίστηκε σε βάρος της εκκαλούσας το συνολικό ποσό των 13.900,53 ευρώ, εκ του οποίου ποσό 13.701,04 ευρώ αντιστοιχεί στην φερόμενη κατά τα ανωτέρω ως αχρεωστήτως ληφθείσα από αυτή κατά μεταβίβαση σύνταξη Εθνικής Αντίστασης κατά το χρονικό διάστημα από 1.10.1998 έως 30.7.2013 και ποσό 199,53 ευρώ αντιστοιχεί σε συντάξεις τριών μηνών (66,51 ευρώ x 3) καταλογισθέν ως πρόστιμο βάσει του άρθρου 69 παρ. 1 του π.δ. 169/2007. Κατά της προαναφερόμενης καταλογιστικής πράξης η εκκαλούσα έχει ασκήσει ενώπιον του Α' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου την με αριθ. πρωτ. Γ.Λ.Κ. 144636/17.10.2014 ένσταση. Με την 58/2016 πράξη του Α' Κλιμακίου, η οποία εκδόθηκε επί της ένστασης αυτής, αναβλήθηκε η έκδοση οριστικής πράξης μέχρι τη δημοσίευση οριστικής απόφασης του παρόντος Τμήματος επί της ένδικης έφεσης.

11. Με την κρινόμενη έφεση, όπως αναπτύσσεται με το από 9.11.2016 νομοτύπως κατατεθέν υπόμνημα, η εκκαλούσα ζητεί την ακύρωση της .../31.1.2014 ανακλητικής πράξης της Διεύθυνσης Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Συντάξεων Υπαλλήλων Ο.Τ.Α., Ν.Π.Δ.Δ. και Ειδικών Κατηγοριών του Γ.Λ.Κ., προβάλλοντας ότι εκδόθηκε κατά παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

12. Με τα δεδομένα αυτά και σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν στις σκέψεις 5 και 6 της παρούσας, η εκκαλούσα δεν edικαιούτο την κατά μεταβίβαση σύνταξη Εθνικής Αντίστασης που της απονεμήθηκε με την .../22.7.1998 πράξη της 43^{ης} Διεύθυνσης Κανονισμού Συντάξεων Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. και Ειδικών Κατηγοριών του Γ.Λ.Κ., καθόσον δεν συνέτρεχε στο πρόσωπό της η τιθέμενη προς τούτο από τις σχετικές διατάξεις (βλ. άρθρα 27 του ν. 1813/1988 και 6 του ν. 2320/1995) αρνητική προϋπόθεση της μη λήψης άλλης σύνταξης από οποιαδήποτε πηγή, εκτός από τη σύνταξη του Ο.Γ.Α., αφού αυτή ελάμβανε από το Δημόσιο Ταμείο σύνταξη Εθνικής Αντίστασης εξ ιδίου δικαιώματος.

13. Περαιτέρω, το Δικαστήριο κρίνει κατά πλειοψηφία ότι επιτρεπώς εχώρησε η ανάκληση της ανωτέρω .../22.7.1998 πράξης της 43^{ης} Διεύθυνσης Κανονισμού Συντάξεων Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. και Ειδικών Κατηγοριών του Γ.Λ.Κ. μετά την πάροδο περίπου δεκαπέντε ετών από την

έκδοσή της, κατ' εφαρμογή της διάταξης της παρ. 4 του άρθρου 66 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, όπως ισχύει, προδήλως χάριν του δημοσίου συμφέροντος, όπως σαφώς συνάγεται από το περιεχόμενο της εκκαλουμένης, συνισταμένου στην υποχρέωση της Διοίκησης να συμμορφώνεται προς την αρχή της νομιμότητας και στην αποτροπή της επί μακρόν και επ' αόριστον επιβάρυνσης του προϋπολογισμού με την καταβολή συντάξεων σε μη δικαιούμενα κατά νόμο πρόσωπα. Ειδικότερα, η διατήρηση της παράνομης αυτής πράξης περί απονομής κατά μεταβίβαση σύνταξης, που αποτελεί ισόβια χρηματική παροχή, θα ισοδυναμούσε με μη νόμιμη διάθεση των πεπερασμένων δημοσίων πόρων, που πρέπει να διανέμονται με γνώμονα τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του συνταξιοδοτικού συστήματος, η οποία συνιστά ειδικότερη έκφραση της συνταγματικά κατοχυρωμένης αρχής της δημοσιονομικής βιωσιμότητας (σχετ. Ελ.Συν. Ολομ. Πρακτ. 26ης Γεν.Συν/σης 17.12.2014), θα είχε δε ως αποτέλεσμα τον αδικαιολόγητο πλουτισμό της εκκαλούσας σε βάρος όσων συμβάλλουν στη χρηματοδότηση του συνταξιοδοτικού συστήματος, δοθέντος μάλιστα ότι αυτή λαμβάνει από το Δημόσιο Ταμείο και εξ ιδίου δικαιώματος πολιτική σύνταξη ως αγωνίστρια της Εθνικής Αντίστασης - συνταξιούχος του Ο.Γ.Α. (πρβ. Ε.Δ.Δ.Α. απόφ. της 15.9.2009, Moskal κατά Πολωνίας, σκ. 63, 73, ΕλΣ III Τμ. 1844/2018). Όμως, οι έννομες συνέπειες της ανάκλησης πρέπει να επέλθουν εφεξής (ex nunc) και όχι αναδρομικά από τον χρόνο έκδοσης της ανακαλούμενης πράξης (22.7.1998). Τούτο διότι, σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στη σκέψη 9 και λαμβάνοντας υπόψη: α) την παρέλευση μακρού χρόνου από την έκδοση της ανακαλούμενης πράξης, β) το γεγονός ότι η διοίκηση δεν απέδωσε δόλια συμπεριφορά στην εκκαλούσα κατά την έκδοση της ως άνω πράξης, γ) την ηλικία αυτής (γεννηθείσα το έτος 1919) και δ) τις απρόβλεπτες οικονομικές συνέπειες που θα συνεπήγετο το εν λόγω μέτρο σε βάρος της (καταλογισμός της με το ποσό των 13.900,53 ευρώ), το Δικαστήριο κρίνει κατά πλειοψηφία ότι η βλάβη που επέρχεται στην εκκαλούσα από την προσβαλλόμενη πράξη, κατά το μέρος που ενεργεί αναδρομικά από 22.7.1998, είναι δυσαναλόγως μεγαλύτερη από το όφελος για το δημόσιο συμφέρον.

14. Κατά την γνώμη όμως του Προέδρου του Τμήματος, Αντιπροέδρου Ιωάννη Σαρμά, με την οποία συντάχθηκαν και οι έχοντες συμβουλευτική ψήφο Πάρεδροι Ιωάννης Βασιλόπουλος και Μαρία Μουσιάδου, η προσβαλλόμενη πράξη, που εκδόθηκε μετά την πάροδο μεγάλου χρονικού διαστήματος από την έκδοση της ανακληθείσας με αυτή πράξης, ελήφθη, όπως συνάγεται από τα στοιχεία του φακέλου, χωρίς προηγούμενη εκτίμηση και στοιχειοθέτηση της συνδρομής, εκ μέρους της συνταξιοδοτικής διοίκησης, δόλιας συμπεριφοράς της εκκαλούσας και για τον λόγο αυτό είναι ακυρωτέα. Συνεπώς, σύμφωνα με τη γνώμη αυτή,

πρέπει να γίνει δεκτή η ένδικη έφεση και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη πράξη.

15. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, το Δικαστήριο κρίνει κατά πλειοψηφία ότι πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή η ένδικη έφεση και να μεταρρυθμιστεί η .../31.1.2014 πράξη της Διεύθυνσης Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Συντάξεων Υπαλλήλων Ο.Τ.Α., Ν.Π.Δ.Δ. και Ειδικών Κατηγοριών του Γ.Λ.Κ. κατά το μέρος που ανατρέχει στον χρόνο έκδοσης της .../22.7.1998 πράξης της 43^{ης} Διεύθυνσης του Γ.Λ.Κ.. Δοθέντος δε ότι η καταβολή στην εκκαλούσα της κατά μεταβίβαση σύνταξης που παρανόμως ελάμβανε διεκόπη από 1.8.2013 (βλ. το από 5.7.2013 έγγραφο μεταβολών της 45^{ης} Διεύθυνσης του Γ.Λ.Κ. και την οικ.18503/2014/ 2.6.2014 καταλογιστική πράξη της Διεύθυνσης Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Συντάξεων Υπαλλήλων Ο.Τ.Α., Ν.Π.Δ.Δ. και Ειδικών Κατηγοριών του Γ.Λ.Κ.), οι έννομες συνέπειες της επίμαχης ανάκλησης θα επέλθουν εφεξής.

Διά ταύτα

Δέχεται εν μέρει την έφεση.

Μεταρρυθμίζει την .../2014 πράξη της Διεύθυνσης Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Συντάξεων Υπαλλήλων Ο.Τ.Α., Ν.Π.Δ.Δ. και Ειδικών Κατηγοριών του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, κατά το μέρος που ενεργεί αναδρομικά από 22.7.1998, και ορίζει ως χρόνο επέλευσης των εννόμων συνεπειών αυτής την 1.8.2013, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στο σκεπτικό.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα στις 9 Μαρτίου 2018.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΡΜΑΣ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΤΖΟΥΜΑ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΑΜΑΛΙΑ ΜΠΟΤΣΑ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση, στο ακροατήριο του Δικαστηρίου, στις 7 Ιουνίου 2019.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΡΜΑΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΕΙΡΗΝΗ ΜΠΟΛΑΚΗ